

Et tryggere miljøvalg

Av Ronny Setså
Opprettet 07.10.2018

En pågående doktorgradsavhandling ved UiT indikerer at deponering av gruveavgang i sjø er en bedre løsning enn landdeponier.

Stipendiat

Yulia Mun og førsteamanuensis Sabina Strmic Palinkas ved UiT Norges arktiske universitet hevder sjødeponi i mange tilfeller utgjør en bedre løsning enn landdeponier i forbindelse med gruvedrift. En pågående doktoravhandling går grundig til verks for å bekrefte dette. Foto: Sabina Strmic Palinkas

Vårt samfunn trenger mineraler og metaller. Samtidig utgjør utvinningen av disse – gruvedrift - en belastning for miljøet. Dette gjelder ikke minst når det kommer til håndteringen av overskuddsmassene.

Det finnes i hovedsak to alternativer for deponering av gruveavgang, lagring på land eller i sjø. Begge løsninger møter som regel motstand og kritikk, både i lokalmiljøet og fra miljøbevegelsen.

Og det kan virke som motstanden er størst om sjødeponi presenteres som den aktuelle løsningen. I Norge har vi sist sett dette i forbindelse med Nordic Mining sine planer om å lagre gruveavgangen fra Engebøfjellet i Førdefjorden.

Men hvilken form for håndtering av massene er best med hensyn på miljøet?

Geoforskning.no har over flere år formidlet forskernes syn på sjødeponier, og beskjeden fra forskermiljøene har vært og er at sjødeponier i mange tilfeller representerer den beste løsningen.

Nå har også fagmiljøet ved UiT Norges arktiske universitet kastet seg på denne problemstillingen gjennom en doktorgradsavhandling som utføres av stipendiat Yulia Mun.

Og den foreløpige konklusjonen peker sterkt mot at den ene løsningen trumfer den andre. Sjødeponier virker å være et tryggere miljøvalg sammenliknet med landdeponier.

Mun har undersøkt gamle deponier i Norge i sjø (Repparfjorden) og på land (Røros-distriktet), og disse deponiene vitner om at lagring på land har gitt langt større miljøskader.

Det skyldes blant annet at gruveavgang som utsettes for luft og regnvann kan lekke ut metaller, mens sjøvann gir et mer stabilt fysisk og kjemisk miljø. Stikkordene er mobilitet og biotilgjengelighet.

I tillegg har hun sett at lokale geologiske faktorer kan spille inn, som for eksempel tilstedeværelsen av karbonater og leirmineraler som ved Repparfjorden har bidratt til å stabilisere kobberet.

Både Mun og veilederen hennes, førsteamanuensis Sabina Strmic Palinkas, peker på at det finnes mange landdeponier i Europa som har gitt store miljøavtrykk. Også deponier i Norge, som de på Røros og Titanias landdeponi ved Jøssingfjorden regnes som gode eksempler på hvordan deponering *ikke* bør gjøres.

Strmic Palinkas påpeker at det er avgjørende for dem som forskere å ikke bare fremskaffe kunnskap rundt temaet, men ikke minst også sørge for folkeopplysning.

I Muns doktoravhandling, som ferdigstilles i 2019, er den foreløpige beskjeden at sjødeponier er ikke så ille som alle skal ha det til. Faktisk kan de i mange tilfeller utgjøre den beste tilgjengelige teknikken (*BAT – best available technique*).